

micianului N. K. Gudzii interesează în mod special pe cercetătorii vechii culturi românești, cunoscute fiind strânsele legături care au existat între vechea noastră cultură și această cultură din Ucraina în sec. XVI—XVIII, dar și mai devreme.

Istoriografia literară sovietică și toți cercetătorii vechilor culturi răsăritene, inclusiv cercetătorii români, urmăresc cu interes de mai multă vreme direcția nouă imprimată studiului culturii ruse vechi de către profesorul Dmitrii Sergheevici Lihaciov de la Leningrad și școala sa. O importanță metodologică excepțională prezintă, de aceea, pentru toți cercetătorii vechilor culturi răsăritene, referatul *Система литературных жанров древней Руси* (Sistemul genurilor literare în Rusia veche, p. 47—70), în care D. S. Lihaciov formulează o serie de observații cu privire la specificul formării, diferențierii și întrepătrunderii genurilor literare în cultura rusă veche. Autorul arată că, în fiecare epocă, genurile literare stau într-un raport de interdependență, alcătuind un veritabil sistem, care evoluează și se schimbă în totalitatea lui. Ele trebuie deci studiate nu izolat, ci în legăturile lor dialectice, spre a surprinde profilul specific al culturii epocii vechi, atât de deosebit și uneori impenetrabil pentru cei care abordează acest domeniu cu metodele cu care se cercetează literatura modernă. Se subliniază și se exemplifică concludent faptul că, în epoca veche, hotărâtoare în apariția și diferențierea genurilor literare, ca și în evoluția lor, a fost funcția lor directă în viața oamenilor. N-a existat ideea unei literaturi cultivate în sine, fără o utilitate imediată și fără o legătură strinsă cu diferitele împrejurări concrete ale vieții omenești sub diferite forme.

Tot ca un efort de definire a vechii culturi ruse poate fi privit și referatul lui I. S. Lurie, *О судьбах переводной беллетристики в России и у западных славян в XV—XVI вв.* (Despre soarta traducerilor beletristice în Rusia și la slavii apuseni în sec. XV—XVI, p. 71—86). Începând prin a aminti că mulți cercetători ruși și străini au contestat existența unei beletristice ruse pînă în sec. XVII și au afirmat că în această absență ar consta una din principalele trăsături ale dezvoltării deosebite a culturii ruse față de culturile apuse, autorul rectifică părerea susținătorilor așa-zisei «depline originalități a literaturii ruse vechi». Problema, subliniază I. S. Lurie, trebuie dezbătută nu teoretic, ci pe baza materialelor concrete. Așadar, «au existat în genere în literatura rusă veche scrieri, subiecte sau aspecte ale operelor asemănătoare cu scrierile și subiectele literaturii occidentale contemporane?» se întreabă autorul. Dacă da — în ce condiții au apărut și ce le-a făcut să dispară. Tot concret trebuie să se pună și problema specificului literaturii ruse, determinat de anumite împrejurări istorice, și ele specifice. Urmărind ceea ce diferențiază dar și ceea ce stabilește paralelisme vădite între literatura rusă și cea occidentală, cercetătorul sovietic compară între ele culturile slave din aria occidentală (cehă, polonă) cu cultura rusă veche, spre a vedea în ce măsură se deosebesc și în ce măsură o serie de opere circulă deopotrivă în răsărit și apus. Materialul pe care se bazează îl oferă, în primul rînd, așa-numitele «cărți populare», comune Europei întregi și care au un caracter beletristic evident. Sînt urmărite apoi destinele diferitelor curente culturale general-europene (Umanism, Reformă) în cultura rusă și în culturile slave apusene. Și acest referat interesează în mod deosebit pe cercetătorul român, care va găsi un punct de vedere și un mod de tratare a problemelor ce pot fi valorificate și pentru studiile de cultură veche românească.

O magistrală analiză a dramei lui Lope de Vega «El Gran Duque de Moscovia», în care dramaturgul spaniol prezintă epoca lui Ivan cel Groaznic și pe «falsul Dimitrie», ne dă Nicolai Ivanovici Balașov în comunicarea *Ренессансная проблематика испанской драмы XVII в. на восточнославянские темы* (Problematika renascentistă a dramei spaniole din sec. XVII pe teme slave răsăritene, p. 89—124). Enumerînd pe numeroși cercetători ruși și străini care s-au ocupat de această dramă a lui Lope, autorul arată că atât paternitatea cit și izvorul acestei opere sînt bine stabilite, dar nu s-a studiat modul în care acest izvor a fost utilizat. Analiza ideologică comparativă arată limpede că Lope de Vega a lăsat de o parte tendințele pro-catolice ale scrierii iezuitului Possevino și a dat faptelor o orientare net renascentistă, umanistă. El a făcut din personajul Dimitrie, despre care încă nu aflase că e un impostor, imaginea unui principe popular așa cum îl concepeau umanistii, piesa lui avînd caracterul unei opere ce urmărește formația unui principe desăvîrșit — temă scumpă umanistilor. Ulterior, cînd a aflat realitatea, el a reluat această temă a «principelui popular» și a răscoalii poporului care își impune favoritul, în drama pe teme ungare «El rey sin reino», în care personajele pozitive, întru chipul concepțiilor autorului, sînt bătrînul Ioan Huniade și fiul său Matias Corvinul. Și pentru Lope, ca și pentru urmașii săi care au prelucrat temele sale de istorie străină, acest procedeu de a vorbi despre țări și lucruri îndepărtate constituia un mijloc de a-și expune concepțiile înaintate și a le opune stărilor de lucruri din Spania, fără a trezi reacțiile cenzurii inchiziției. Studiul deosebit de valoros al cercetătorului sovietic — specialist în literaturile occidentale — este un bun prilej de a ne reaminti despre o altă piesă a lui Lope: «El prodigioso principe transilvano», în care este prezentată epopeea luptei antiotomane condusă de Mihai Viteazul. Deși acesta nu apare decît indirect, într-o uimitor de veridică relatare a lui Sinan Pașa învins, faptele sale fiind în genere atribuite lui Sigismund